

Orosz irodalomtörténet 1. BBN-ORO-231

(A 19. századi orosz irodalom vázlatos története — előadás, vizsga)

Orosz irodalomtörténet 2. - BBN-ORO-232 (alapszakosoknak)

(Orosz irodalom a 19. század első felében — szeminárium, szemináriumi jegy)

Orosz irodalomtörténet 2. - BBN-ORO-232 (minorosoknak)

(Orosz irodalom a 19. század első felében — szeminárium, melyhez kötelező szóbeli beszámoló tartozik)

BBN-ORO-311 — Orosz irodalom a 19. század első felében

(specializáció — előadás, vizsga)

BBN-ORO-312 — Orosz irodalom a 19. század első felében

(specializáció — szeminárium, szemináriumi jegy)

Figyelem!

- A listán **a zöld színnel és aláhúzással** jelölt szakirodalmi tételek a szemináriumi követelményekbe **nem tartoznak bele**, de a szláv alapszak orosz szakirányán érvényes vizsgaanyagok, valamint részben a MINOROSok szóbeli beszámolójának is részét képezik!!!
- A MINOROSok a szakirodalom-listában találják meg **(nem MINOR-anyag!)** jelzéssel azokat a szakirodalmi tételeket, melyeket a teljes listán szereplő kötelező olvasmányok közül **nem kell ismerniük** a szóbeli beszámolóhoz kötött szemináriumi jegy megszerzéséhez.
- A kötelező olvasmányok jegyzéke a magyar fordítások címeit tartalmazza. Külön **«ORO-231, 232 Literatura RU»** jelzésű dokumentumban található az orosz eredeti címek és linkek (az eredeti szövegekhez). **Az oroszul olvasó hallgatóktól elvárt az alábbi listáról minél több anyagnak orosz eredetiben való megismerése!!!**
- Magyar fordításban meg nem jelent versek **mindenki számára** orosz eredetiben kötelezőek!
- A. Sz. Puskin és M. Ju. Lermontov verseiből 10–10-et kell ismerni. A. Sz. Puskin, M. Ju. Lermontov és F. I. Tyutsev versei közül 5–5 verset, a többi költő esetében 1–1 verset orosz eredetiben kell ismerni!
- A **BBN-ORO-311-re** és a **BBN-ORO-312-re** jelentkezett hallgatók részére a teljes listán szereplő **ajánlott szakirodalmi olvasmányok — kötelezőek!!!**

Kötelező olvasmányok¹:

Muromi Pjotr és Fevronija története. In: **Iglói Endre, Misley Pál** (szerk.): Régi orosz széppróza – Древнерусская художественная проза. Tankönyvkiadó, Budapest, 1979. 128–139.

Ny. M. Karamzin:

Szegény Liza. In: ANTOLÓGIA (A mű eleje megtalálható In: **Wéber Antal** (szerk.): A szentimentalizmus. Gondolat Kiadó, Budapest, 1981, 214–216).

V. A. Zsukovszkij:

Versek: Falusi temető. *Elégia* (In: ÉG ÁLDJON, KEDVESEM), Dal (*Elszállt napok bűvös meséje...*), A titokzatos látogató. **Ballada:** Szvetlána (In: KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I.).

K. N. Batyuskov:

Versek: Elégia (*Mily lassan száll felénk a mámor...*, In: ÉG ÁLDJON, KEDVESEM), Házi Isteneimhez. *Levél Zsukovszkijhoz* és *Vjazemszkijhez*, Géniuszom (In: KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I.).

A. Sz. Puskin:

Versek: 1. Csaadajevhez (*Minket már nem csálnak s becéznek*). 2. A nap tüzét 3. A démon. 4. A magvető. 5. A könyvárus beszélgetése a költővel. 6. A tengerhez. 7. ***hoz (*Emlékszem még a pillanatra*). 8. Október 19. 9. A próféta. 11. Téli utazás. 13. A költő. 14. 1828. május 26. 15. Az Antiárfa. 16. A költő és a tömeg. 17. Egy költőhöz. 18. Ördögök. 19. Elégia (*Sivár kéjmámorát az elmúlt ifjúságnak*) 20. Ősz. 23. Hazatérés. 25. Ha a városi zaj elgyötör, néhanap... 26. Az emlékmű.

Regény: Jevgenyij Anyegin (Pl. In: **Alekszandr Puskin:** Jevgenyij Anyegin. Matúra Klasszikusok sorozat. IKON Kiadó, Budapest, 1992).

Elbeszélések: *Néhai Ivan Petrovics Belkin elbeszéléseiből:* A kiadó előszava, A lövés, A koporsókészítő (*1. évben már szerepelt*), A postamester, A parasztruhás kisasszony. A pikk dáma, A kapitány lánya.

A regényekhez elbeszélésekhez ld. az új magyar nyelvű Puskin-sorozatot: Alekszandr Szergejevics Puskin. Jevgenyij Anyegin. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2008. Szerkesztette, az előszót és a jegyzeteket írta Hermann Zoltán; Alekszandr Szergejevics Puskin. Regények, elbeszélések. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2009. Szerkesztette, az előszót és a jegyzeteket írta Kalavszky Zsófia.

Poémák: A rézlovas

Kistragédiák: Borisz Godunov, Don Juan kövendége

A verseket, poémákat és kistragédiákat ld. In: **Puskin:** Válogatott költői művei. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1964.

Az egyes műfajok szerint In: **Alekszandr Puskin művei.** Európa Könyvkiadó, Bp., 1977–1981: Jevgenyij Anyegin. Drámák (1976). Regények. Elbeszélések (1977). Elbeszélő költemények. Mesék (1977). Lírai költemények (1978).

N. V. Gogol:

Elbeszélések: Régimódi földesurak. Az orr. A köpönyeg. In: **Gogol:** Kisregények és elbeszélések. Orosz remekírók sorozata. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1957.

Holt lelkek. (**Gogol:** Holt lelkek. Orosz remekírók sorozata. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1957.)

Revizor (pl. **N. V. Gogol:** Revizor. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1960).

Kritika: Előzetes figyelmeztetés azoknak, akik helyesen szeretnék játszani a *Revizort*. (In: **Gogol:** Magatokon röhögtek. Helikon Kiadó, Budapest, 1984. 231–239. A kiadás tartalmazza a komédia teljes szövegét, valamint más írásokat, ld. az ajánlott olvasmányok listáját.)

---

¹ Többször előforduló hivatkozások rövidítései:

ANTOLÓGIA — **Zöldhelyi Zsuzsa, Szőke Katalin** (szerk.): Az orosz irodalom antológiája a kezdetektől 1940-ig. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001.

BEVEZETÉS... — **Króó Katalin** (szerk.): Bevezetés a XIX. századi orosz irodalom történetébe I–II. Bölcsész Konzorcium HEFOP, Budapest, 2006.

ÉG ÁLDJON, KEDVESEM — **Galgóczy Árpád** (szerk., ford.): Ég áldjon, kedvesem. Válogatás a XVIII–XIX. századi orosz költészetből. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2001.

KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I. — Klasszikus orosz költők 1–2. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1978.

M. Ju. Lermontov:

Versek: 1. 1831. június 11-én. 2. A Démonom. 4. Nem, Nem Byron, más vagyok én... 5. Életre vágyom. 6. Vitorla. 7. Borogyino. 8. A költő halála. 9. Mikor hullámzik. 10. Не смейся над моей пророческой тоскою... 12. Tűnődés. 14. A három pálma. 15. A tarka társaság. 16. Bú nyom s unalom. 17. Kozák bölcsődal. 19. A zszurnaliszta, az olvasó és az író. 20. Hazám. 23. A szikla. 24. Álom. 25. Tölgylevél. 26. Kimegyek az éji ködös útra. 27. A próféta. (In: KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I.)

Regény: Korunk hőse. (pl. **M. Ju. Lermontov:** Korunk hőse. Európa Könyvkiadó, Bp., 1972).

F. M. Dosztojevszkij:

Szegény emberek. (pl. In: **F. M. Dosztojevszkij:** Kisregények és elbeszélések I–II. Európa Könyvkiadó – Kárpáti Kiadó, Bp.–Uzsgorod, 1965.)

Turgenyev:

Rugyin, Egy felesleges ember naplója

Ajánlott olvasmányok:

A specializációs minor-formációt választó hallgatók számára **kötelező olvasmányok**

KRILOV – И. А. Крылов:

Mesék: A holló és a róka. A farkas és a bárány. (pl. In: KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I.)
Волк на псарне. // <http://www.litera.ru/stixiya/authors/krylov.html>

ZSUKOVSZKIJ – В. А. Жуковский:

Невыразимое (1819). <http://www.rvb.ru/19vek/zhukovsky/toc.htm>

BATYUSKOV – К. Н. Батюшков:

Речь о влиянии легкой поэзии на язык, читанная при вступлении в "Общество любителей российской словесности" в Москве 17 июля 1816.
http://az.lib.ru/b/batjushkow_k_n/text_0010.shtml

PUSKIN – А. С. Пушкин:

Versek: 10. Stanzák (*Jót és dicsőt remélve már...*) [Стансы („В надежде славы и добра...“)].
12. Arion [Арион]. 21. Uram, ne vedd el ép eszem! [„Не дай мне, бог, сойти с ума...“]. 22. Varrátom, már elég! A szív nyugalmat áhít... [„Пора, мой друг, пора...“]. 24. Jámbor asszonyok és szerzetesek, hogy áldva... [„Отцы пустынноики и жёны непорочны...“].
<http://next.feb-web.ru/feb/pushkin/>

Poéma: Kaukázusi fogoly

BARATINSZKIJ – Е. А. Баратынский:

Versek: A halál. Az utolsó költő. Ősz. (In: KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I.)

CSERNISEVSKIJ – Н. Г. Чернышевский:

Русский человек на rendez-vous. (Több forrásban megtalálható, pl.: **Н. Г. Чернышевский:** О классиках русской литературы. Москва, 1978, 92–114. Magyarul: a tanárok honlapján.)

GOGOL – N. V. Gogol:

Kritika: A közönség széteszlása, Kimaradt jelenetek, Levelek, A revizor megoldása. In.: **Gogol:** Magatokon röhögtök. Helikon Kiadó, Budapest, 1984.

Четыре письма к разным лицам по поводу «Мёртвых душ». (In: **Н. В. Гоголь:** Выбранные места из переписки с друзьями. http://az.lib.ru/g/gogolx_n_w/)

Szépirodalom: Vij

LERMONTOV – Ю. М. Лермонтов:

Stichotворения: 3. K* (*Я не унижусь перед тобою...*). 11. Гляжу на будущность с боязнью... 13. Поэт (*Отделкой золотой блистает мой кинжал*). 18. Есть речи — значенье... 21. На севере диком стоит одиноко... 22. Прощай, немытая Россия...
http://az.lib.ru/l/lermontov_m_j/

HERZEN – А. И. Herzen:

Ki a bűnös? (**Herzen:** Ki a bűnös? Új Magyar Könyvkiadó, Bp., 1956.)

TURGENYEV – I. Sz. Turgenyev:

Aszja (pl. In: **Turgenyev:** Rugin. Nemesi fészek. A küszöbön. Új Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1955.)

TYUTCSEV – F. I. Tyutcsev:

Versek: Tavaszi vihar. Silentium! A szép őszi estékben. Szökőkút. Óh, milyen gyilkos a szerelmünk... Végső szerelem. Falúk, falúk, csupa ínség... A padlón ült... Egész nap szendergett... Oroszország. (In: KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I.)

NYEKRASZOV – N. A. Nyekraszov:

Versek: A trojka (In: ÉG ÁLDJON, KEDVESEM). Szülőföld. Este, ha járok... Elemészi a szívet... A vasút. (In: KLASSZIKUS OROSZ KÖLTŐK I.). Поэт и гражданин; До сумерек 2 (Под жестокой рукой человека...) http://az.lib.ru/n/nekrasow_n_a/text_0040.shtml

FET – A. A. Fet:

Versek: Jöttem üdvözölni téged... Шепот, робкое дыханье...; A nyelvünk mily szegény... (In: ÉG ÁLDJON, KEDVESEM) és http://az.lib.ru/f/fet_a_a/

Kötelező szakirodalom:

Karamzinhoz:

Borisz Eichenbaum: Karamzin. *In:* Az irodalmi elemzés. Gondolat Kiadó, Budapest, 1974. 42–53.

Puskinhoz:

Borisz Eichenbaum: Puskin útja a prózához. *In:* Az irodalmi elemzés. Gondolat Kiadó, Bp., 1974. 105–121.

Roman Jakobson: A szobor Puskin szimbolikájában. *In:* A költészet grammatikája. Gondolat Kiadó, Budapest, 1982. 91–103, 118–137 **(nem MINOR-anyag!)**.

Jurij Lotman: A valóság költészete. *In:* BEVEZETÉS... 137–143.

Wolf Schmid: Próza és költészet. *Néhai Ivan Petrovics Belkin elbeszéléseiben.* *In:* BEVEZETÉS... 144–168.

Kroó Katalin: Tatjana és Anyegin szerelme. *In:* **Kroó Katalin:** Klasszikus modernség. Egy Turgeyev-regény paradoxonjai. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2002. 177–205.

Gogolhoz:

Andrej Belij: Gogol mestersége. *In:* BEVEZETÉS... 216–238.

Jurij Lotman: A művészi tér problémája Gogol prózájában. *In:* **Kovács Árpád, V. Gilbert Edit** (szerk.): Kultúra, szöveg, narráció. Orosz elméletírók tanulmányai. *In:* Honorem Jurij Lotman. Pécs, 1994. 119–152.

Borisz Eichenbaum: Hogyan készült Gogol köpönyege. *In:* Az irodalmi elemzés. Gondolat Kiadó, Budapest, 1974. 58–78. *vagy* **Bókay Antal, Vilcsek Béla** (szerk.): Modern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény. Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 289–299.

Kovács Árpád: A szómű Gogol prózájában. [A köpönyeg elemzése] *In:* BEVEZETÉS... 195–215 **(nem MINOR-anyag!)**.

Lermontovhoz:

Borisz Eichenbaum: Korunk hőse. *In:* Az irodalmi elemzés. Gondolat Kiadó, Budapest, 1974. 320–394 *(részletek: választás alapján 30 oldal)* **(nem MINOR-anyag!)**.

Szilágyi Zsófia: Lermontov művészi világa. *In:* BEVEZETÉS... 239–264.

Tanulmányok költészeti témákról:

Borisz Eichenbaum: Puskin költészetének problémái. *In:* Az irodalmi elemzés. Gondolat Kiadó, Budapest, 1974. 88–99.

Jurij Tinjanov: Puskin és Tyutsev. *In:* **Jurij Tinjanov:** Az irodalmi tény. Gondolat Kiadó, Bp., 1981. 262–291.

Általánosabb témájú szakirodalom (a vizsgára):

F. M. Dosztojevszkij: Puskin (vázlat). Elhangzott az Orosz Irodalom Kedvelőinek Társasága június 8-i ülésén. *In:* BEVEZETÉS... 179–194. **(nem MINOR-anyag!)**

Jurij Lotman: Pétervár szimbolikája és a város szemiotikájának problémái. *In:* **Kovács Árpád, V. Gilbert Edit** (szerk.): Kultúra, szöveg, narráció. Orosz elméletírók tanulmányai. *In:* Honorem Jurij Lotman. Pécs, 1994, 187–210. *vagy* *In:* **Nagy István** (szerk.): Történelem és mítosz. Szent-pétervár 300 éve. Argumentum Kiadó, Budapest, 2003. 131–143.

Ajánlott szakirodalom (a specializációs minor-formációt választó hallgatók számára kötelező)

- Eichenbaum, Borisz:** J. A. Baratinszkij. *In: Az irodalmi elemzés.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1974. 304–306.
- Horváth Kornélia:** A versritmustól a nyelvi énkötésig (Puskin: *Madárka*). *In: A versről.* Budapest, Kijarat Kiadó, 2006. 47–58.
- Lotman, Jurij:** Puskin. Budapest, Európa, 1987 (394 o.). Részletek.
- Puskin, A. Sz.:** Baratinszkij. *In: Puskin válogatott prózai művei.* Európa Könyvkiadó, Bp., 1972. 597–600.
- Vigotszkij, Lev:** „Finom mérég” – Szintézis. [*Krilov meséiről*]. *In: Művészetpszichológia.* Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1968. 196–238.
- Zsirmunszkij, Viktor:** Byron és Puskin. *In: Bókay Antal, Vilcsek Béla* (szerk.): *Modern irodalomtudomány kialakulása.* Szöveggyűjtemény. Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 300–315.

A specializációs hallgatóknak az alábbi kettő közül egy választandó:

- Lotman, Jurij:** A kártya és a kártyajáték mint téma a XIX. század elejének orosz irodalmában. *In: Jagusztin László* (szerk.): *Világok és ellenvilágok az orosz irodalomban* (sorozat: *Az orosz posztmodern 2.*). Debrecen, 2002. 218–273.
- Zsirmunszkij, Viktor:** A poétika feladatai. [*Puskin lírájának és Turgenyev prózájának stilisztikai elemzéséhez*]. *In: Irodalom, poétika. Válogatott tanulmányok.* Budapest, 1981. 220–274.

A specializációs hallgatóknak az alábbi kettő közül egy választandó:

- Króó Katalin:** A *Jevgenyij Anyegin* elbeszélőjének poétikai vonásai. (A sorról sorra olvasás értelmezési tapasztalatai). *In: BEVEZETÉS... 97–135.*
- Péter Mihály:** *Jevgenyij Anyegin*: A két levél. *In: BEVEZETÉS... 60–96.*

A specializációs hallgatók számára kötelező:

- Vjacseszlav Ivanov:** A „látható és a „láthatatlan” kategóriája az irodalmi szövegben (Folklórpárhuzamok egy Gogol-témához). *In: Vjacseszlav Ivanov: Nyelv, mítosz, kultúra.* Budapest, Gondolat, 1984, 252–279.

Tájékozódáshoz ajánlott tankönyv, szöveggyűjtemény, internetes anyag

- Dukkon Ágnes:** Az orosz irodalom története. *In: Lukács István* (szerk.): *Szláv civilizáció. / Orosz* (BTK honlap, Gépeskönyv, Szlavisztika – internetes anyag)
http://www.btk.elte.hu/slav/szlavtsz/slav_civil/orosz-irodalom.htm
- Filippov Szergej:** Orosz történelem. *In: Lukács István* (szerk.): *Szláv civilizáció. / Orosz* (BTK honlap, Gépeskönyv, Szlavisztika – internetes anyag)
http://www.btk.elte.hu/slav/szlavtsz/slav_civil/orosz-tortenelem.htm
- Zöldhelyi Zsuzsa** (szerk.): *Az orosz irodalom története a kezdetektől 1940-ig.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2002 (második, kijavított kiadás).
- Zöldhelyi Zsuzsa – Szóke Katalin** (szerk.): *Az orosz irodalom antológiája a kezdetektől 1940-ig.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001.